

Huvudman
utbildningsforvaltningen@linkoping.se

2017-11-30
Dnr 400-2016:6995

Rektor
ola.nilsson@linkoping.se

Beslut

efter kvalitetsgranskning av undervisningen i
svenska för invandrare vid yrkesspåret i
Linköpings kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av undervisningen i svenska för invandrare. Syftet är att bedöma i vilken utsträckning vuxenutbildningen i svenska för invandrare främjar elevers möjligheter att få lära sig och utveckla ett funktionellt andraspråk som grund för kommunikation och aktivt deltagande i vardags-, samhälls- och arbetsliv och för vidare studier.

De övergripande frågeställningarna är:

- 1) I vilken utsträckning främjar undervisningens arbetssätt och arbetsformer elevernas språkutveckling i enlighet med deras behov, förutsättningar och mål?*
- 2) I vilken utsträckning stimulerar undervisningens innehåll elevernas möjligheter att utveckla en allsidig språkförmåga som är relevant för elevens vardags-, samhälls- och arbetsliv och vidare studier?*
- 3) Vilka tänkbara förklaringar finns till att undervisningen i olika utsträckning främjar elevens allsidiga språkförmåga?*

Frågeställning 1 och 2 ska besvaras inom ramen för varje enskilt granskningsbeslut på verksamhetsnivå samt på övergripande nivå inom ramen för en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Frågeställning 3 ska besvaras i den övergripande kvalitetsgranskningsrapporten.

Granskningen genomförs i 15 utvalda verksamheter där fokus ligger på C- och D-kurser inom ramen för studievägarna 2 och 3. I urvalet ingår såväl verksamheter som kommunerna bedriver i egen regi liksom verksamheter som bedrivs av extern anordnare via entreprenadavtal med kommunerna. Svenska för invandrare med inriktning mot vård- och omsorg med Linköpings kommun som huvudman ingår i denna granskning.

Skolinspektionen besökte yrkesspåret med inriktning mot vård- och omsorg vid verksamheten för svenska för invandrare från den 30 oktober till den 1 november 2017. Besöket genomfördes av utredarna Ann-Sofie Svensson och Eva-Lena Ölund Brändström. I samband med besöket gjordes intervjuer med elever, lärare och rektorn samt lektionsobservationer.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

I detta beslut ger Skolinspektionen sin bedömning av det granskade området.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i svenska för invandrare med yrkesspår i Linköpings kommun genomförs med flera varierade arbetssätt och arbetsformer som stödjer elevernas språkutveckling. Eleverna möter en undervisning som bland annat innehåller diskussioner och samarbete i helklass. Eleverna får även möjlighet att arbeta i grupp och individuellt. De ges möjlighet att arbeta med olika teman i kombination med yrkesspårets inriktning. Lärarna individanpassar arbetssätt och arbetsformer för att möta enskilda elevers behov. Detta ger eleverna möjlighet att utveckla sitt andraspråk i enlighet med deras förutsättningar och mål.

Vidare bedömer Skolinspektionen att undervisningens innehåll på många olika sätt främjar elevernas språkförmåga. Stämningen och atmosfären i klassrummet är god och lärarna arbetar aktivt för att skapa ett tillåtande klimat. Det finns en medvetenhet hos lärarna om att anpassa arbetsuppgifter ur ett jämställdhetsperspektiv. Eleverna får möjlighet att öva på såväl att lyssna som att läsa, samt att skriva och tala. Därtill har undervisningen i hög grad en koppling till elevernas vardags- och samhällsliv. Undervisningen är även i hög grad relevant för elevernas vidare studier och arbetsliv. Elevernas blivande yrkesroll utgör en central utgångspunkt i undervisningen så att eleverna ska förberedas för fortsatta studier och yrkesliv.

Sammanfattningsvis har Skolinspektionens granskning inte visat annat än att det granskade området fungerar väl. Därmed avslutas kvalitetsgranskningen.

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren
Beslutsfattare

Ann-Sofie Svensson
Föredragande

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: <https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/svenska-for-invandrare/>

Bilaga 1 Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Bilaga 2 Författningshänvisningar

Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Vid verksamheten i svenska för invandrare i Linköpings kommun är totalt 968 elever inskrivna vid tiden för granskningen. 962 elever är hemmahörande i Linköpings kommun. Av dem läser 14 elever på yrkesspåret, som är fokus för denna granskning. Huvudman för verksamheten är Linköpings kommun. Yrkesspåret består av vård och omsorg. Eleverna läser D-kurs på studievägarna 1, 2 och 3.

De modersmål som finns representerade bland eleverna inom D-kursen, vård och omsorg, är somaliska, arabiska, assyriska, thailändska, spanska och dari.

Totalt undervisar 68 lärare vid verksamheten i svenska för invandrare. Av dem undervisar två lärare i svenska för invandrare på yrkesspåret, tillsammans med två vård- och omsorgslärare. Lärarna som undervisar eleverna är behöriga¹ att bedriva undervisning i svenska för invandrare.

Yrkesspåret med inriktning mot vård- och omsorg leds av en rektor.

¹ För att vara behörig lärare i svenska för invandrare ska läraren ha något av följande:

- en ämneslärarexamen, med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7–9 eller med inriktning mot arbete i gymnasieskolan, om examen omfattar ämnet svenska som andraspråk,
- en äldre examen än som avses i första satsen och som är avsedd för undervisning i ämnet svenska som andraspråk, eller
- en utbildning som ger behörighet att bedriva undervisning som lärare, om han eller hon kompletterat sin behörighet med ytterligare ämnesstudier om minst 30 högskolepoäng eller motsvarande i ämnet svenska som andraspråk (Förordning 2011:326 om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare).

Författningshänvisningar

Arbetsätt och arbetsformer

Skollagen

20 kap. Kommunal vuxenutbildning

8 § 1 st Hemkommunen ansvarar för att det upprättas en individuell studieplan för varje elev. Planen ska innehålla uppgifter om den enskildes utbildningsmål och planerad omfattning av studierna.

Läroplan för vuxenutbildningen

Vuxenutbildningens uppdrag

Vuxenutbildningens målgrupp är heterogen och eleverna är individer med mycket olika förutsättningar. Även elevernas mål med utbildningen kan variera kraftigt. Utbildningen måste därför anpassas utifrån individens behov och förutsättningar och den kan variera både till längd och till innehåll. Vuxenutbildningen ska alltid möta varje elev utifrån hans eller hennes behov och förutsättningar.

Förståelse och medmänsklighet

Ingen ska inom vuxenutbildningen utsättas för diskriminering som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Alla tendenser till diskriminering eller kränkande behandling ska aktivt motverkas.

Riktlinjer

Läraren ska

- utgå från den enskilda elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- i undervisningen skapa en sådan balans mellan teoretiska och praktiska kunskaper som främjar elevernas lärande,
- tydliggöra vilka vetenskapliga grunder, värderingar och perspektiv som kunskaperna vilar på och vägleda eleverna så att de kan ta ställning till hur kunskaper kan användas,
- se till att undervisningen till innehåll och utformning präglas av ett jämställdhetsperspektiv,
- stimulera, handleda och stödja eleven,
[...]

Kursplan för utbildning i svenska för invandrare

Utbildningens syfte

Utbildningen ska rikta sig till personer som har olika erfarenheter, livssituation, kunskaper och studiemål. Utbildningen ska planeras och utformas tillsammans med eleven och anpassas till

elevens intressen, erfarenheter, allsidiga kunskaper och långsiktiga mål. Utbildningen ska, med utgångspunkt från individens behov, kunna kombineras med förvärvsarbete eller andra aktiviteter, t.ex. arbetslivsorientering, validering, praktik eller annan utbildning. Den måste därför utformas så flexibelt när det gäller tid, plats, innehåll och arbetsformer att det är möjligt för eleven att delta i undervisningen.

Utbildningens mål och karaktär

Inom sfi ska eleven utveckla sin kompetens att använda olika digitala verktyg och hjälpmedel för information, kommunikation och lärande. Det vidgade textbegreppet är av stor vikt inom sfi. Att tillägna sig och bearbeta texter behöver inte alltid innebära läsning utan även avlyssning, bild- och filmstudium.

Innehåll i undervisningen

Skollagen

20 kap. Kommunal vuxenutbildning

4 § 3 st Utbildning i svenska för invandrare syftar till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket. Utbildningen får ske på elevens modersmål eller något annat språk som eleven behärskar.

Läroplan för vuxenutbildningen

Vuxenutbildningens uppdrag

Vuxenutbildningen ska förmedla kunskaper och stödja eleverna så att de kan arbeta och verka i samhället. Den syftar också till att möjliggöra fortsatta studier. Vuxenutbildningen ska förmedla sådana kunskaper som utgör den gemensamma referensramen i samhället och som utgår från de grundläggande demokratiska värderingarna och de mänskliga rättigheterna.

Grundläggande värden

Utbildningen ska [...] gestalta människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor.

Kunskaper och kompetens

Vuxenutbildningen ska ge eleverna möjligheter att få överblick och sammanhang. Eleverna ska få möjlighet att reflektera över sina erfarenheter och tillämpa sina kunskaper. Vad utbildningen ska leda till finns även uttryckt i EU:s nyckelkompetenser för livslångt lärande, där kompetenser uttrycks som en kombination av kunskaper, färdigheter och förhållningssätt som en individ kan behöva för att kunna nyttja sin fulla potential och aktivt delta i samhälls- och arbetsliv.

Kursplan för utbildning i svenska för invandrare

Utbildningens syfte

Kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare är en kvalificerad språkutbildning som syftar till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket. En elev med ett an-

nat modersmål än svenska ska inom utbildningen få lära sig och utveckla ett funktionellt andra-språk. Utbildningen ska ge språkliga redskap för kommunikation och aktivt deltagande i vardags-, samhälls- och arbetsliv.

Utbildningens mål och karaktär

Utbildningen inom sfi karaktäriseras av att eleven utvecklar en kommunikativ språkförmåga. Detta innebär att kunna kommunicera, såväl muntligt som skriftligt, utifrån sina behov. Eleven måste få kunskaper och färdigheter av olika slag för att kunna göra relevanta språkliga val i förhållande till den aktuella kommunikativa situationen. Den kommunikativa språkförmågan innefattar olika kompetenser som samverkar och kompletterar varandra. [...] Eleven ska också utveckla sin interkulturella kompetens genom att reflektera över egna kulturella erfarenheter och jämföra dem med företeelser i vardags-, samhälls- och arbetsliv i Sverige.

Bedömning

Kunskapskraven är formulerade utifrån fem aspekter: hörförståelse, läsförståelse, muntlig interaktion, muntlig produktion och skriftlig färdighet. Kraven ska inte bedömas fristående från varandra utan läraren måste göra en helhetsbedömning av elevens språkliga förmåga och utgå från vad eleven faktiskt klarar av språkligt. Den språkliga korrektheten ska relateras till den innehållsliga och språkliga komplexiteten.